

ساخت و اعتباریابی مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم

* سهراب امیری^۱، احمد ایزدی طامه^۲

چکیده

مقدمه: در طی سال‌های اخیر گسترش ابعاد جنگ نرم، موجب تشدید تأثیرات مخرب فرهنگی و اجتماعی در نگرش و رفتار افراد به‌ویژه جوانان گردیده است. پژوهش حاضر به منظور ساخت و اعتباریابی مقیاس ارزیابی آسیب‌پذیری جنگ نرم صورت پذیرفت.

روش بررسی: برای این منظور تعداد ۳۴۰ نفر از دانشجویان به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند و مقیاس ارزیابی آسیب‌پذیری جنگ نرم، پرسشنامه هویت ملی، هویت اجتماعی و هویت فرهنگی به منظور پاسخ‌دهی بین شرکت‌کنندگان پژوهش توزیع شد. پس از گردآوری داده‌ها، جهت تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس ارزیابی جنگ نرم ابتدا اعتبار این پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ و بازآزمایی و دو نیمسازي سنجیده، روایی ملاکی آن با پرسشنامه هویت ملی، هویت اجتماعی و هویت فرهنگی مورد بررسی قرار گرفت، همچنین ساختار عاملی آن با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی ارزیابی شد.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تحلیل عاملی نشان داد مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم دارای سه عامل فرهنگی، سیاسی و اجتماعی است. ضرایب آلفای کرونباخ سه خرده مقیاس به ترتیب، ۰/۸۱، ۰/۹۰ و ۰/۷۷ و نیز ضرایب باز آزمایی ۰/۷۹، ۰/۶۸ و ۰/۶۳ به دست آمد که نشان دهنده ثبات مقیاس بود، همچنین روایی ملاکی پرسشنامه با دیگر مقیاس‌ها حاکی از روایی تفکیکی و همگرایی مطلوب بود.

بحث و نتیجه‌گیری: در مجموع یافته‌ها نشان داد که مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم دارای ویژگی روان‌سنجی مطلوبی در نمونه جمعیتی دانشجویی و بهنجار بوده و می‌توان از این ابزار در مطالعات صورت گرفته در فرهنگ ایرانی استفاده کرد.

کلمات کلیدی: مطالعه اعتباریابی، تحلیل عاملی، دانشجویان

مقدمه

در تعریف کلی، قدرت به معنای توانایی تأثیرگذاری بر رفتار دیگران به منظور رسیدن به نتایج دلخواه خویش است. برای تحت تأثیر قرار دادن رفتار دیگران، چندین راه وجود دارد: می‌توان آنها را با تهدید و یا اعمال نیروی قهریه مجبور به انجام کاری کرد؛ می‌توان با کاربرد منابع اقتصادی دیگران را وادار به تبعیت نمود؛ و یا اینکه با بهره‌گیری از مؤلفه‌های نرم‌افزاری قدرت، آنها را جذب و با خود همراه ساخت [۱].

ابعاد نرم‌افزاری قدرت یا نرم‌افزارگرایی، اصطلاحی است که از دیدگاه ژوزف نای^۱ گرفته شده است [۲]. از نظر نای، قدرت نرم شامل تبلیغات، اما بسیار وسیع‌تر از آن است؛ چیزی بیش از تصویر ذهنی، روابط عمومی و محبوبیت زودگذر؛ یک قدرت بسیار واقعی و توانایی دستیابی به اهداف است [۱]. بنابراین، قدرت نرم همچنین پدیده‌ای اجتماعی و محیطی است [۳] و اهمیت و توانمندی قدرت نرم، برخلاف قدرت سخت، در این است که بسیاری از منابع اساسی آن خارج از کنترل دولت‌ها قرار داشته و تأثیر آن شدیداً وابسته به پذیرش از سوی مخاطبان دریافت‌کننده است [۴]. بر این اساس، جنگ نرم بدون توسل به زور و با به کارگیری قدرت نرم انجام می‌شود. در این جنگ باورها، ارزش‌ها و عقاید مورد هجوم قرار می‌گیرد؛ در تعریفی دیگر جنگ نرم مجموعه‌ای از اقدامات است که دگرگونی در هویت فرهنگی و الگوی رفتاری مورد قبول یک نظام سیاسی را دنبال می‌کند و در واقع به دنبال نوعی سلطه در ابعاد سه‌گانه حکومت، اقتصاد و فرهنگ است [۳].

جامعه ایرانی از جمله جوامعی است که علاوه بر تجربه نوسازی و مدرنیته هم‌زمان در معرض فرایند جهانی‌شدن قرار گرفته است و جهانی‌شدن با گسترش نفوذ رسانه‌های خارجی زمینه‌آشنایی جوانان با ارزش‌ها و الگوهای رفتاری جوامع دیگر و برقراری ارتباط با دنیای خارج از طریق فضاهای مجازی را فراهم ساخته است؛ سرعت بالای تغییرات در جوامع

در حال توسعه و مشکلات ناشی از آن به همراه ظهور منابع هویت‌ساز جدید باعث ایجاد تعارض ارزشی، احساس محرومیت نسبی و نارضایتی اجتماعی می‌شود [۵]. در طی سال‌های اخیر گسترش ابعاد جنگ نرم، موجب تشدید تأثیرات مخرب فرهنگی و اجتماعی در نگرش و رفتار افراد به‌ویژه جوانان گردیده است و مجموعه تحولات فوق سبب گردیده موضوع هویت اجتماعی و فردی و تأثیرگذاری آن بر روی سایر کنش‌ها و نگرش‌های جوانان اهمیت یابد [۶].

به زعم نای [۷] و شوارتز^۲ [۸] از اصلی‌ترین عنصر قدرت نرم یک کشور در دنیای کنونی عنصر فرهنگی است؛ از این منظر کشوری واجد قدرت نرم است که ارزش‌های پایدار و جهان شمول داشته باشد، شهروندان آن از نگرش‌های کمابیش همسانی برخوردار باشند، میزان تضاد و تعارض ارزش به ویژه ارزش‌های اخلاقی آن کم باشد و الگوهای حاکم بر کشور دارای مقبولیت بیشتری از الگوهای موازی باشد [۹]. تلاش غرب برای تغییر نگرش ملت‌ها در همین چارچوب ارزیابی می‌شود. از این منظر فرهنگ توده‌های غرب می‌کوشد روحیه، عقاید و باورها و فرهنگ مردم را هدف قرار دهد و با استفاده از روش‌های پیچیده اقناع افکار عمومی و بهره‌گیری از صنایع فرهنگی و به صورت غیرمستقیم آموزه‌های فرهنگی خود را اشاعه دهد و باورهای مردم را تضعیف و توان مقاومت و پایداری اعتقادی آن‌ها را در هم شکنند و میل به ایجاد تغییر و پذیرش ارزش‌های جایگزین را افزایش دهد [۱۰]. بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که ارزش‌ها و باورها یکی از مهم‌ترین و اثرگذارترین منابع قدرت نرم است که در صورت هرگونه سهل‌انگاری در میان مدت ممکن است دچار آسیب‌های جدی شود.

با توجه به آنچه بیان شد، در عصر حاضر، مفاهیمی همانند شهروند جهانی، مهاجرت مجازی، اشتغال مجازی، چند فرهنگی بودن و از این قبیل اصطلاحات به دنبال توسعه ابزارهای اطلاعاتی و ارتباطی، تسهیل و تسریع فرایند تعاملات انسانی

1. Nye

2. Schwartz

جایگزین ساختن باورها و ارزش‌های مورد نظر حامیان جنگ نرم است. بنابراین، از عناصر اصلی جنگ نرم تحت تأثیر قرار دادن افراد، ملت‌ها و به ویژه جوانان است. با توجه به ضعف ابراز روان‌سنجی مطلوب جهت سنجش مؤلفه‌های آسیب‌پذیری جنگ نرم و ناکامل بودن ابزارهای موجود و همچنین با در نظر داشتن اهمیتی که ابزارهای سنجش این مؤلفه‌ها در حیطه‌های مختلف اعم از جمعیت‌های بهنجار، جوان و آسیب‌شناسی اجتماعی دارند؛ و با توجه به اینکه یکی از شیوه‌های علمی برای مطالعات اثرات جاری و بلندمدت روان‌شناختی جنگ نرم استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی مانند مقیاس‌ها و پرسشنامه‌ها هستند و بنا بر اهمیت سنجش آسیب‌پذیری جنگ نرم به ویژه در جمعیت جوان و نیز ضرورت وجود ابزاری معتبر به منظور سنجش این آسیب‌پذیری در جامعه ایرانی، هدف از انجام مطالعه حاضر ساخت و ارزیابی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم است.

روش بررسی

شیوه پژوهش حاضر توصیفی-روان‌سنجی است. جامعه آماری مطالعه کلیه دانشجویان دانشگاه ارومیه و دانشگاه رازی در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ بودند. شرکت‌کننده‌های پژوهش ۳۴۰ نفر از دانشجویان بودند، که به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین دانشکده‌ها و دانشجویان (روزانه، شبانه و نیمه حضوری) و بر اساس جدول کوهن که دارای دو شاخص اندازه اثر و سطح معناداری است انتخاب شدند. به این ترتیب که در گام نخست هفت دانشکده به طور تصادفی انتخاب شده و از هر دانشکده هشت کلاس به طور تصادفی انتخاب و داده‌های پژوهش از دانشجویان حاضر در این کلاس‌ها جمع‌آوری گردید. در ابتدا پژوهشگر بین شرکت‌کنندگان پژوهش حضور یافته و فرایند پاسخ‌دهی را توضیح و سپس مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم، پرسشنامه هویت ملی [۱۳]، پرسشنامه هویت اجتماعی [۱۴] و پرسشنامه هویت فرهنگی [۱۵] را به منظور پاسخ‌دهی بین شرکت‌کنندگان

مطرح شده‌اند و این ابزارهای تعامل، برای پیشبرد اهداف جنگ نرم قابل استفاده هستند [۱۱]. از مباحث پیش می‌توان نتیجه گرفت که هدف اصلی و نهایی تهدیدات نرم علیه کشور براندازی نرم است؛ براندازی نرم اقداماتی بدون خشونت و با دخالت مستقیم یا غیرمستقیم بیگانگان، جهت دگرگونی نظام سیاسی حاکم یا نخبگان اجرایی در یک کشور است. براندازی نرم در اصطلاح به معنای اجرای برنامه حساب شده مسالمت آمیز و درازمدت برای نفوذ در ارکان سیاسی یک نظام به منظور تغییر نظام سیاسی یک کشور و یا ایجاد تغییر و تحول اساسی در باورهای اصلی آن است [۱۲]. مطابق آنچه گفته شد، مردم و مسئولین کشور در شرایطی که قدرت نرم دشمن در قالب تهاجم ارزشی در حال افزایش است، در عمل و تحت تأثیر قدرت نرم دشمن، وادار به انجام اقداماتی در جهت اهداف مورد نظر غرب خواهند شد. به این ترتیب، مصون‌سازی جامعه و اتخاذ تمهیدات مناسب در مقابل بحران‌سازی‌ها و تهاجمات آشکار و پنهان دشمن ضرورتی اجتناب‌ناپذیر و مستلزم تدوین راهبردهای مناسب است. بر این اساس و با توجه به نقش و اهمیت مقاوم‌سازی زیرساخت‌های دینی و فرهنگی، ملی، اجتماعی و به ویژه شخصیتی که موجب افزایش ضریب پایداری و بازدارندگی در مقابل تهدیدات می‌شود، اقدامات مترتب بر امر مصون‌سازی به عنوان یک اقدام پیشگیرانه در کانون توجه این تحقیق قرار دارد.

در مجموع به نظر می‌رسد طراحان جنگ نرم برای رسیدن به هدف خود از ابزارهای متعدد و پیچیده‌ای استفاده می‌کنند [۱۱]. در پدیده جنگ نرم که هم‌اکنون به عنوان پروژه‌ای عظیم علیه ایران اسلامی در حال تدوین است در شاخص‌هایی مانند ایجاد نابسامانی اقتصادی، شکل دادن به نارضایتی در جامعه، تأسیس سازمان‌های غیردولتی در حجم گسترده، جنگ رسانه‌ای، عملیات روانی برای ناکارآمد جلوه دادن دستگاه اداری و اجرایی دولت، تضعیف حاکمیت ایران از طریق روش‌های مدنی و ایجاد ناتوی فرهنگی متبلور می‌شود؛ و در این میان جنگ نرم دنبال‌تغییر باورها و ارزش‌های اصیل مردمی و

حذف و در نهایت ۹ ماده برای هر خرده مقیاس انتخاب شد که دارای بیشتر بار عاملی بر روی هر خرده مقیاس بودند. این پرسشنامه دارای ۲۷ سؤال بوده و سه خرده مقیاس فرهنگی (۱-۹)، اجتماعی (۱۸-۱۰) و سیاسی (۲۷-۱۹) را شامل می‌شود و هدف آن ارزیابی ابعاد مختلف (فرهنگی، اجتماعی و سیاسی) جنگ نرم است. طیف پاسخگویی آن از نوع لیکرت پنج‌درجه‌ای از خیلی کم (۱) تا خیلی زیاد (۵) است. برای به دست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد، مجموع امتیازات سؤالات مربوط به آن بعد با هم جمع می‌گردد.

به منظور شناخت هویت ملی، از پرسشنامه هویت ملی استفاده گردید [۱۳]. این پرسشنامه حاوی ۸۴ سؤال است که ۴۱ سؤال آن به جهانی‌شدن (شامل سه خرده مقیاس)، ۲۸ سؤال به هویت دینی و اخلاقی (شامل چهار خرده مقیاس) و ۱۴ سؤال هویت ملی (شامل دو خرده مقیاس مربوط می‌شود [۱۳]. ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های هویت دینی، هویت ملی و نگرش به جهانی‌شدن به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۸۶ و ۰/۷۹ گزارش شده است [۱۳].

پرسشنامه هویت اجتماعی با توجه به دو بُعد هویت فردی و جمعی توسط صفاری‌نیا و روشن [۱۴] ساخته شده است. این پرسشنامه که نوع مداد-کاغذی و خودگزارش‌دهی است، مشتمل بر ۲۰ گویه است که ۱۰ گویه آن نشان دهنده بُعد فردی و ۱۰ گویه دیگر نشان دهنده بُعد جمعی است. در پژوهش صفاری‌نیا و روشن [۱۴] پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۷۴ و برای گویه‌ها بین ۰/۵۱ تا ۰/۵۸ به دست آمد که میزان رضایت بخشی است. همچنین نتایج پژوهش از نظر روایی صوری پرسشنامه و نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل مؤلفه‌های اصلی مؤید یک عامل داری ارزش ویژه بزرگ‌تر از یک تحت عنوان هویت اجتماعی بوده است.

پرسشنامه هویت فرهنگی با هدف ارزیابی هویت فرهنگی است و پاسخگویی آن از نوع لیکرت پنج‌درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) است؛ برای به دست آوردن

پژوهش توزیع نمود. در حین فرایند اجرای پژوهش به منظور اطمینان از دقت و صحت لازم در پاسخ‌دهی، پژوهشگر در بین گروه‌های شرکت‌کننده حضوری فعال داشت. ملاک‌های ورودی به مطالعه شامل (۱) نداشتن معلولیت، اختلالات روان‌پزشکی و نورولوژیکی و آسیب‌های مغزی - جمجمه‌ای؛ (۲) نداشتن اعتیاد به الکل یا هر نوع ماده دیگر؛ و (۳) دامنه سنی ۱۸-۳۵ بود. معیارهای خروج نیز شامل داشتن مشکلات و نقصان حافظه و توجه بود. لازم به ذکر است به منظور کنترل ملاک‌های ورود و خروج، پس از گردآوری داده‌ها بر اساس پرسشنامه جمعیت شناختی که ملاک‌ها نیز در آن قرار گرفته شده بود، شرکت‌کننده‌هایی که معیارها لازم را نداشتند از ورود و تحلیل داده‌ها حذف شدند. داده‌ها گردآوری شده با استفاده از شاخص‌های توصیفی، تحلیل عاملی شامل اکتشافی و تأییدی، ضرایب همسانی درونی دربردارنده ضرایب آلفای کرونباخ، ضریب دونیم‌سازی و ضریب بازآزمایی و همچنین ضرایب همبستگی مورد تحلیل قرار گرفت.

به منظور تدوین مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم، ادبیات نظری و پژوهشی پیرامون آن مورد بررسی و مطالعه عمیق قرار گرفته و سپس سه مؤلفه و بُعد اصلی مرتبط با حیطه آسیب‌پذیری جنگ نرم شناسایی شد. در گام بعد به منظور تدوین ماده‌های مرتبط با هر یک ابعاد فرهنگی، اجتماعی سیاسی بر اساس پیشینه نظری و ابعاد پژوهشی ۵۸ ماده دربردارنده سه بُعد مذکور تدوین شد. سپس پرسشنامه ۵۸ سؤالی در اختیار ۵ تن از روان‌شناسان و پژوهشگران صاحب نظر در حیطه جنگ نرم قرار داده شد تا روایی سازه مقیاس و ابعاد آن و نیز سؤال‌های مربوط به هر بُعد را ارزیابی نمایند. پس از گردآوری نظرات روان‌شناسان و پژوهشگران ۱۶ سؤال از کلیه سؤال‌ها حذف گردید و تعدادی نیز مورد اصلاح قرار گرفت. در نهایت ۴۲ ماده باقی ماند. سپس پرسشنامه دارای ۴۲ سؤال در مطالعه‌ای مقدماتی بر روی ۱۱۶ نفر از دانشجویان اجرا شد. پس از دریافت بازخورد از دانشجویان و انجام تحلیل عاملی اکتشافی، گویه‌های دارای ابهام و بار عاملی ضعیف

جدول ۱- خصوصیات توصیفی و جمعیت شناختی شرکت‌کننده‌های پژوهش

گروه	تعداد (%)	سن*	وضعیت تأهل	
			متاهل	مجرد
دختر	۱۸۲ (۵۳/۵٪)	۲۳/۳۲±۲/۴۸	۱۶۸ (۹۲/۳٪)	۱۴ (۷/۷٪)
پسر	۱۵۸ (۴۶/۵٪)	۲۲/۵۶±۲/۵۲	۱۴۰ (۸۸/۶٪)	۱۸ (۱۱/۴٪)
کل	۳۴۰ (۱۰۰٪)	۲۲/۹۷±۲/۵۳	۳۰۸ (۹۰/۶٪)	۳۲ (۹/۴٪)

* میانگین ± انحراف معیار

مطلوب و $SRMR < 0/10$ نشان دهنده برازش قابل قبول و زمانی که $SRMR > 0/10$ است مدل رد می‌شود [۲۰]. ارزش شاخص $RMSEA \leq 0/08$ نشان دهنده مدل خوب، $RMSEA$ بین $0/08$ و $0/10$ نشان دهنده مدل قابل قبول است. در نهایت $CFI \geq 0/95$ نشان دهنده برازش خوب مدل است [۲۰]. به دلیل اینکه آماره X^2 نسبت به اندازه نمونه حساس است، از همین رو میزان X^2 همراه با درجه آزادی (X^2/df) برای ارزیابی برازش کلی مدل محاسبه گردید. میزان $X^2/df < 2$ نشان دهنده برازش خوب مدل و میزان $X^2/df > 2$ پیرامون ۳ نشان دهنده برازش قابل قبول مدل است.

یافته‌ها

از مجموع شرکت‌کنندگان دانشجویان مقطع کارشناسی ۲۶۰ نفر (۷۶/۵٪)، مقطع کارشناسی ارشد ۶۲ نفر (۱۸/۲٪) و مقطع دکتری ۱۸ نفر (۵/۳٪) بودند که از بین دانشکده‌های ادبیات و علوم انسانی ۱۸۰ نفر (۵۲/۹٪)، علوم پایه ۷۴ نفر (۲۱/۸٪)، منابع طبیعی ۴۶ نفر (۱۱/۸٪)، کشاورزی ۱۰ نفر (۲/۹٪)، فنی و مهندسی ۶۰ نفر (۱۷/۶٪) و تربیت بدنی ۱۶ نفر (۴/۷٪) انتخاب گردیدند. در ادامه خصوصیات توصیفی و جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در جدول ۱ ارائه شده است. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس ۲۷ سؤالی ۰/۹۲ بود که نشان داد که مقیاس دارای هماهنگی درونی مناسبی است.

جدول ۲- میانگین نمره و ضرایب آلفا، باز آزمایی و دو نیم کردن مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم

خردمه‌مقیاس	مواد	نمره*	ضریب آلفا	ضریب ضریب	ضریب
			دختر	پسر	کل
فرهنگی	۹-۱	۲۶/۳۰±۸/۹۷	۰/۸۴	۰/۷۵	۰/۸۱
اجتماعی	۱۸-۱۰	۲۸/۹۸±۹/۰۸	۰/۹۰	۰/۹۱	۰/۹۰
سیاسی	۲۷-۱۹	۲۸/۹۸±۱۰/۱۲	۰/۹۱	۰/۶۲	۰/۷۷

* میانگین ± انحراف معیار؛ ** N=۴۰؛ *** p<0/01

امتیاز مربوط به هر بُعد، مجموع امتیازات سؤالات مربوط به آن بُعد با هم جمع می‌شود. برای به دست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، مجموع امتیازات همه سؤالات با هم جمع می‌شود؛ هر چه امتیاز کسب‌شده بالاتر باشد، بیانگر میزان هویت فرهنگی بالاتر است [۱۵].

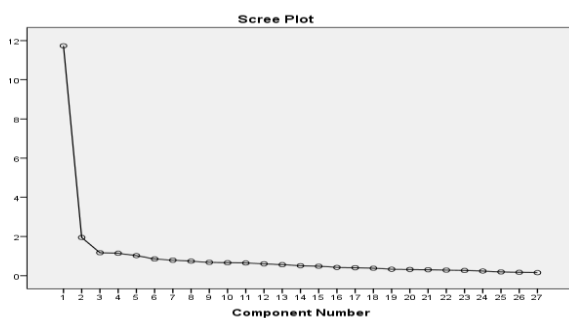
برای بررسی ثبات مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم ضریب آلفای کرونباخ، شاخص دونیم کردن و بازآزمایی محاسبه شد. روایی مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم، با دو روش روایی ملاکی (اجرای هم‌زمان با پرسشنامه هویت ملی [۱۳]، پرسشنامه هویت اجتماعی [۱۴] و پرسشنامه هویت فرهنگی [۱۵])، و همبستگی بین خرده مقیاس‌ها مورد بررسی قرار گرفت. به منظور بررسی ساختار مجموعه سؤال‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی^۱ و تحلیل عاملی تأییدی^۲ استفاده شد. تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش‌های مختلف و با استفاده از تحلیل مؤلفه اصلی و چرخش واریماکس انجام شد. تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار لیزرل [۱۶] سه طبقه از شاخص‌های برازش مدل را ارائه داد [۱۷، ۱۸]: (۱) شاخص‌های برازش مطلق مانند شاخص کار اسکوار و ریشه استاندارد باقی مانده مجذور میانگین (SRMR)^۳؛ (۲) شاخص‌های برازش مقتصد مانند ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA)^۴؛ و (۳) شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)^۵. درباره نمرات برش دقیق برای شاخص‌های برازش مختلف اختلاف نظر وجود دارد [۲۱-۱۷]. شاخص‌های برازندگی هنجار شده (NFI)^۶، برازندگی نسبی (RFI)^۷، و نیکویی برازش (GFI)^۸ هر چقدر نزدیک به یک باشد بیانگر برازش مطلوب الگو است. در پژوهش حاضر از معتبرترین نمرات برش برای ارزیابی برازش مدل استفاده شد. $SRMR < 0/08$ نشان دهنده برازش

1. Exploratory factor analysis
2. Confirmatory factor analysis
3. Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)
4. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
5. Comparative Fit Index (CFI)
6. Normed Fit Index (NFI)
7. Relative Fit Index (RFI)
8. Goodness of Fit Index (GFI)

جدول ۴- میزان اشتراک هر سؤال با مقیاس، ارزش ویژه و درصد تبیین واریانس هر عامل پس از چرخش واریماکس بر اساس تحلیل مؤلفه‌های اصلی

خرده‌مقیاس	مواد/میزان اشتراک	بار عاملی	شاخص T	ارزش ویژه	درصد تبیین واریانس	
فرهنگی	۱	۰/۴۶۱	۱۱/۱۸	۲۷/۷۳	۲۱/۱۱	
	۲	۰/۵۵۵	۱۳/۲۴	۱۱/۷۳	۱/۹۴	
	۳	۰/۳۶۷	۵/۱۸	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۴	۰/۳۸۸	۱۰/۰۱	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۵	۰/۵۲۴	۱۲/۴۶	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۶	۰/۵۱۱	۱۲/۳۸	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۷	۰/۵۹۸	۱۵/۹۴	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۸	۰/۴۶۲	۱۶/۰۶	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۹	۰/۴۸۹	۱۳/۴۳	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۰	۰/۶۱۶	۱۰/۶۷۶	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
اجتماعی	۱۱	۰/۶۳۴	۱۶/۳۹	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۲	۰/۵۴۰	۱۵/۵۳	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۳	۰/۵۸۵	۱۵/۸۴	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۴	۰/۶۵۶	۱۵/۷۸	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۵	۰/۴۸۰	۱۳/۵۴	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۶	۰/۵۶۵	۱۴/۴۵	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۷	۰/۵۲۳	۱۲/۴۹	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	۱۸	۰/۶۲۸	۱۴/۹۹	۱۱/۱۸	۴/۷۲	
	سیاسی	۱۹	۰/۳۸۹	۴/۷۲	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۰	۰/۵۸۷	۱۵/۳۲	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۱	۰/۵۳۵	۱۴/۴۷	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۲	۰/۵۸۰	۱۵/۴۵	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۳	۰/۵۶۳	۱۵/۴۴	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۴	۰/۵۸۲	۱۶/۰۰	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۵	۰/۵۹۹	۱۵/۹۷	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۶	۰/۵۷۵	۱۶/۰۱	۱۱/۱۸	۴/۷۲
		۲۷	۰/۴۹۲	۱۳/۲۶	۱۱/۱۸	۴/۷۲

۲۷/۷۳٪، ۲۱/۱۱٪ و ۶/۱۶٪ واریانس را تبیین می‌کردند. میزان اشتراکات هر سؤال با کل مقیاس، ماتریس بارهای عاملی، ارزش ویژه و درصد واریانس تبیین شده توسط هر عامل در جدول ۴ ارائه شده است. داده‌های این جدول نشان می‌دهد که بارهای عاملی استخراج شده بالاتر از ۰/۴۰ هستند و توزیع



نمودار ۱- نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات)

جدول ۳- ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌های

خرده‌مقیاس	۱	۲	۳	هویت ملی	هویت اجتماعی	هویت فرهنگی
فرهنگی	۰/۷۰**	۰/۶۵**	۰/۱۸**	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۳۲**
اجتماعی	۰/۰۷*	۰/۸۰**	۰/۰۵	۰/۰۱۳	۰/۰۱۳	۰/۱۳*
سیاسی	۰/۰۶	۰/۰۴	۰/۰۴	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۱۷**

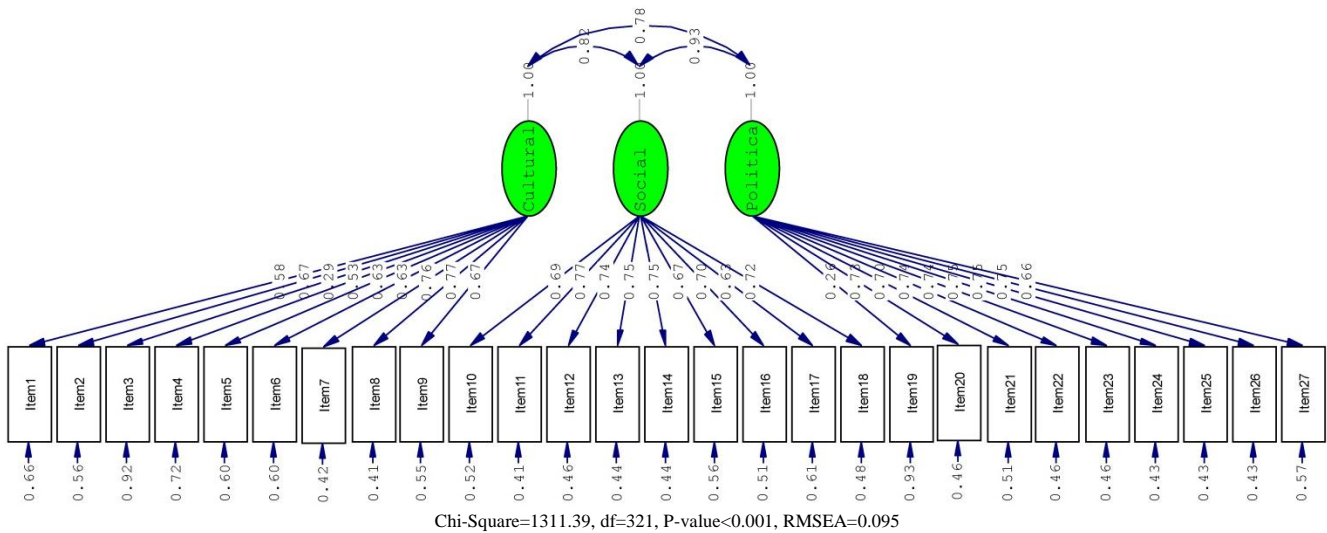
* p<0/05 ** p<0/01

همچنین ضرایب دونیم کردن حاکی از پایایی خوب مقیاس و زیر مقیاس‌های آن بود. به منظور محاسبه ضرایب بازآزمایی ۴۰ نفر از شرکت‌کننده‌ها در بازه زمانی دو هفته مجدداً به مقیاس پاسخ دادند و ضریب همبستگی بین نمرات حاصل از دو بار اجرای مقیاس محاسبه شد. نتایج حاصل از ضریب آلفای کرونباخ، شاخص دونیم کردن و باز آزمایی در جدول ۲ درج گردیده است. نتایج این جدول نشان می‌دهد که ضرایب آلفای کرونباخ رضایت بخش بوده و همچنین، داده‌های تمام ضرایب بازآزمایی و دو نیمساز معنادار هستند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم، از همسانی درونی مطلوبی برخوردار است.

در جدول ۳ نتایج روایی مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم و همبستگی بین خرده مقیاس‌ها درج گردیده است. الگوی ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌ها نشان می‌دهد که روابط درونی مناسبی بین خرده مقیاس‌ها وجود دارد. همچنین الگوی ضرایب همبستگی خرده مقیاس‌ها با هویت ملی، هویت اجتماعی و هویت فرهنگی بیانگر روایی و اگرایی مطلوب مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم است.

ساختار مجموعه سؤال‌ها با تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی بررسی شد. میزان ارزش به دست آمده برای کفایت نمونه‌گیری کیسر-می-یر-الکین^۱ برابر با ۰/۹۳ بود و همچنین آزمون کرویت بارتلت^۲ ($X^2 = -۵۴۳۲/۳۳۸$) نشان داد که تحلیل تحلیل عاملی امکان‌پذیر است. نتایج نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات^۳) در نمودار ۱ و تحلیل مؤلفه‌های اصلی وجود سه مؤلفه با ارزش‌های بیشتر از ۱ را نشان داد که به ترتیب

1. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Measure of Sampling Adequacy
2. Bartlett's Test of Sphericity
3. Scree plot



نمودار ۲- نمودار تحلیل عاملی تأییدی و ضرایب مسیر مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم

جدید بودن این حیطة، بُعد روان‌شناختی آن کمتر مورد توجه قرار گرفته است. از این رو، مطالعه حاضر به ساخت و اعتبار سنجی مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم با استفاده از بررسی پایایی، روایی و ساختار عاملی در نمونه جمعیتی پهنجار پرداخت. تحلیل عاملی مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم نشان داد که راه حل سه عاملی از برازش مطلوبی برخوردار است. این یافته با زیربنای نظری پیرامون ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم همخوان است. علاوه بر این، نتایج نشان داد که هر سه خرده مقیاس فرهنگی، اجتماعی و سیاسی از پایایی درونی مطلوبی برخوردار هستند. بررسی ساختار عاملی و الگوهای بارهای عاملی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی نتیجه سه عاملی به دست داد و تمام بارهای عاملی بالای ۰/۴ قرار داشتند.

بررسی پایایی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم از طریق محاسبه ضرایب آلفا، ضرایب باز آزمایی و دونیم سازی نشانگر پایایی مطلوب این مقیاس بود. ضرایب آلفا سه خرده مقیاس فرهنگی، اجتماعی و سیاسی به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۹۰ و ۰/۷۷ به دست آمد و دامنه ضرایب بازآزمایی و دو نیم‌سازی حاکی از

ماده‌ها در عامل‌ها با زیربنای نظری مقیاس مطابقت دارد و در مجموع ۳ عامل مذکور ۵۵/۰۱٪ واریانس را تبیین می‌کنند. به منظور بررسی برازش ساختار ۳ عاملی مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم تحلیل عاملی تأییدی به روش حداکثر درست‌نمایی و با استفاده از نرم افزار لیزرل استفاده شد. نمودار مسیر تحلیل عاملی تأییدی همراه با ضرایب مسیر در نمودار ۲ و همچنین شاخص T در جدول ۴ ملاحظه می‌شود. میزان X^2/df برابر ۴/۰۸۲ بود که پیرامون ۳ بوده و بنابراین نشان دهنده برازش قابل قبول مدل است. علاوه بر این شاخص برازندگی $SRMR=0/06$ نشان دهنده برازش مطلوب مدل سه عاملی بود و شاخص‌های برازش $CFI=0/95$ و $RMSEA=0/09$ و قابل قبول مدل را نشان داد. (جدول ۵)

بحث و نتیجه‌گیری

مفهوم تهدید نرم و نه به‌کارگیری اقدامات تهدیدآمیز، مفهومی نوین است این مفهوم در دهه ۹۰ توسط ژوزف نای، وارد ادبیات پژوهشی و سیاسی شد. با این حال، با توجه به

جدول ۵- شاخص‌های برازندگی مدل مقیاس ارزیابی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم

شاخص	X^2	df	مقدار p	RMSEA	SRMR	NFI	NNFI	RFI	IFI	GFI	AGFI	CFI
ارزش	۱۳۱۱/۳۹	۳۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۹۴	۰/۹۵	۰/۹۳	۰/۹۵	۰/۷۸	۰/۷۴	۰/۹۵

داد که ابزار معتبری برای ارزیابی ابعاد اثربخشی از جنگ نرم است. همچنین شاخص‌های محاسبه شده جهت بررسی برازش مدل مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم نشان داد که شاخص‌های SRMR، RMSEA و X^2/df به عنوان معتبرترین شاخص‌های برازندگی [۲۱-۱۷] از برازش مدل حمایت می‌کنند. بنابراین با توجه به آنچه بیان شد پژوهش حاضر در بین جمعیت دانشجویی صورت پذیرفت و از لحاظ پوشش ندادن به تمام گروه‌های سنی باید در تعمیم نتایج جانب احتیاط را رعایت کرد. همچنین توصیه می‌گردد تا در پژوهش‌های آتی روایی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم، با استفاده از سایر شیوه‌های روان‌سنجی نیز مورد مطالعه قرار گیرد. نتیجه اینکه پژوهش حاضر پایایی و روایی قابل قبولی برای مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم در نمونه جمعیت دانشجویی ایرانی نشان داد. علاوه بر این، ساختار عاملی پرسشنامه منطبق بر دیدگاه نظری سازندگان آن بوده و سه عامل استخراج شده بر اساس تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی منطبق با حیطه پژوهشی و نظری جنگ نرم بود.

تشکر و قدردانی

به این وسیله از کلیه شرکت‌کنندگانی که پژوهشگران را در انجام پژوهش حاضر یاری رساندند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

مطلوب بودن پایایی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم جهت سنجش ابعاد فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جنگ نرم است. روایی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم با پرسشنامه هویت ملی [۱۳]، نشان دهنده ضرایب همبستگی منفی بین خرده مقیاس فرهنگی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم با خرده مقیاس‌های هویت ملی، فرهنگی و سیاسی بود که در مورد خرده مقیاس هویت ملی و فرهنگی همبستگی معنادار بود ($p < 0/01$). همچنین همبستگی منفی بین خرده مقیاس اجتماعی با هویت فرهنگی به دست آمد ($p < 0/01$). خرده مقیاس سیاسی ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم همبستگی منفی و مطلوبی با هویت فرهنگی نشان داد ($p < 0/01$); بیانگر این است که این‌ها در مجموع سازه متضادی را می‌سازند و این نتیجه نشان دهنده روایی و اگرایی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم بود. ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم در پژوهش حاضر به ترتیب با زیربنای نظری جنگ نرم همسویی نشان داد. با توجه به آنچه بیان شد فقدان ابزار مختصر و در عین حال معتبر و سودمند به منظور سنجش ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم از نقاط ضعف حیطه روان‌شناختی جنگ نرم است. در نتیجه بدون توجه به زبان و فرهنگ و با در نظر داشتن الگوی بارهای عاملی به نظر می‌رسد که مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم ابزار سودمندی جهت سنجش بهتر سازه‌های بنیادین مرتبط حیطه آسیب‌پذیری جنگ نرم است. در مجموع ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوب مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم، قابلیت کاربرد در سطح وسیع و سنجش آسیب‌پذیری در برابر جنگ نرم را دارا بوده و همچنین قابلیت این را دارد تا در سطوح پژوهشی و اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد.

در مجموع تحلیل‌های پایایی و روایی و تحلیل عاملی تأییدی نشان دهنده ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوب مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم بوده و یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج نظری و پژوهشی حیطه جنگ نرم نسخه نتایج همسویی را گزارش داد و اینکه مقیاس ابعاد آسیب‌پذیری جنگ نرم نشان

References

1. Nye JS. Soft Power and Leadership: The benefits of soft power. *Compass: A Journal of Leadership*. Center for Public Leadership, John F. Kennedy School of Government, Harvard University. 2004;
2. Gill B, Huang Y. Sources and limits of Chinese 'soft power'. *Survival*. 2006;48(2):17-36.
3. Farrahi Bouzanjani B, Hasani Q, Ghafouri M. Examination of different aspects and consequences of soft war from the viewpoint of faculty members and university administrators. *Studies of psychological operations*. 2011;7(28):145-166. [Persian].
4. Nye JS. *Soft power: the means to success in world politics*. New York: PublicAffairs; 2004.
5. Ashraf A. The crisis of national and ethnic identities in contemporary Iran. *Iranian studies*. 1993;26(1/2):159-164.
6. Moeedfar S. *Sociology of contemporary social issues in Iran*. Tehran: Sarzamin Ma 2000. [Persian].
7. Nye Jr JS. Transformational leadership and U.S. grand strategy. *Foreign affairs*. 2006;85(4):139-145, 147-148.
8. Schwartz SJ. Predicting identity consolidation from self-construction, eudaimonistic self-discovery, and agentic personality. *Journal of adolescence*. 2006;29(5):777-793.
9. Elyasi MH. Introduction to the nature, scope and principles of soft threats. In: Moradi H, ed. *Power and soft war; from theory to practice*. Tehran: Saghi; 2010. [Persian].
10. shariati S, Azimi Taraghdari M. I.R.Iran strategies for crisis management in soft war. *Iranian journal of cultural research*.7(3):127-148. [Persian].
11. Jafarzadeh MR, Hosseini SM, Jahed H. Consequences of soft war on student's cultural identity: case study of students of Behbahan's Universities Culture-communication studies. 2015;15(28):165-190. [Persian].
12. Bahman S. *The color revolutions and the Islamic Revolution*. Tehran: Islamic Revolution Document Center; 2009. [Persian].
13. Lotf Abadi H, Nourouzi V. Theory-making and scale-creating for assessing the value system of high school students. *Journal of educational innovations*. 2004;3(7):33-59. [Persian].
14. Safarina M, Aghayousefi A, Mostafaei A. The relationship between social procrastination and social identity and students' academic performance. *Social cognition*. 2014;3(2):123-134. [Persian].
15. Javadi Yeganeh MR, Azizi J. Study the youth's interest in cultural and social identity (with the emphasis on the role of using mass media). *Iranian journal of cultural research*. 2008;1(3):183-213. [Persian].
16. Jöreskog KG, Sörbom D. *LISREL 8.80 for Windows* [Computer Software]. Lincolnwood, IL: Scientific Software International, Inc; 2006.
17. Brown TA. *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: Guilford Press; 2006.
18. Schermelleh-Engel K, Moosbrugger H, Müller H. Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research*. 2003;8(2):23-74.
19. Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. *Multivariate data analysis*. New Jersey: Pearson 2009.
20. Hu Lt, Bentler PM. Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*. 1999;6(1):1-55.
21. Tabachnick BG, Fidell LS. *Using multivariate statistics*. 5th ed. Boston: Pearson; 2007.

Construction and validation of a scale for assessment of soft war vulnerability

*Amiri S¹, Izadi Tame A²

Abstract

Background: In recent years, the development of soft war dimensions has intensified the devastating impacts of social and cultural on the attitudes and behavior of people, especially youth. This study aimed to construct and validate a scale for assessment of soft war vulnerability.

Materials and methods: For this purpose, 340 students were selected by multi-stage cluster sampling and then soft war vulnerability assessment scale national, social, and cultural identity questionnaires were distributed among them. After collecting data, the validity of soft war vulnerability assessment scale was examined by Cronbach's alpha coefficient, test-retest, and splitting coefficients to determine the psychometric properties. Also, criterion validity was evaluated by national, social, and cultural identity questionnaires. The factor structure was assessed using exploratory and confirmatory factor analysis.

Results: The factor analysis indicated that our new scale contained three factors, including cultural, political, and social aspects. The obtained Cronbach's alpha coefficients of three subscales were 0.81, 0.90, and 0.77, respectively. In addition, test-retest coefficients were 0.79, 0.68, and 0.63 which reflect the stability of the scale. The criterion validity of the questionnaire with other scales indicated desirable convergent and discriminant validity.

Conclusion: Overall, the findings showed that our new scale had good psychometric properties the student's population, and can be used for Iranian studies.

Keywords: Validation Studies, Factor Analysis, Students

1. PhD of Cognitive psychology,
Faculty of literature and humanities,
Department of psychology, Urmia
University, Urmia, Iran.
(*Corresponding Author)
Amirysohrab@yahoo.com

2. Associate professor, Faculty of
social sciences, Imam Hossein
University, Tehran, Iran